

**การจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญ
และออกแบบกระบวนการที่สร้างคุณค่า
กระบวนการ เสริมสร้างศักยภาพชุมชน
ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย**

**ส่วนสนับสนุนการมีส่วนร่วม
สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย**

☎ 0 2241 7481-2

คำนำ

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2548 ได้เห็นชอบกับข้อเสนอของสำนักงาน ก.พ.ร. ในการนำการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) มาใช้เป็นเครื่องมือผลักดันให้การพัฒนากระบวนการมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้มีการนำหลักเกณฑ์ของ PMQA มาใช้ในการพัฒนาองค์กร ทั้ง 7 หมวด ดังนี้

หมวด 1 การนำองค์กร

หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

หมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

หมวด 5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล

หมวด 6 การจัดการกระบวนการ

หมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 กรมฯ ได้จัดทำแผนพัฒนาองค์กร ในหมวด 3 และหมวด 6 โดยกำหนดให้กระบวนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการสร้างคุณค่าของกรมฯ ซึ่งต้องมีการดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาองค์กรดังกล่าว เพื่อให้งานมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บรรลุตามภารกิจ และตอบสนองต่อความต้องการ/ความคาดหวังของประชาชน สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัยจึงได้วิเคราะห์และจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ.

สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สารบัญ

1. การวิเคราะห์กระบวนการที่สร้างคุณค่า	1
2. การวิเคราะห์และจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญ	2
3. การนำปัจจัยต่าง ๆ มาประกอบการออกแบบกระบวนการสร้างคุณค่า	3
4. ตัวชี้วัดที่ใช้ในการควบคุมและปรับปรุงกระบวนการ	4
5. การวิเคราะห์การลดค่าใช้จ่ายและป้องกันข้อผิดพลาด	5
6. วิธีการปรับปรุงกระบวนการที่สร้างคุณค่า	6

1. การวิเคราะห์กระบวนการที่สร้างคุณค่า

กระบวนการที่สร้างคุณค่า	วิธีการกำหนด
การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (CBDRM)	<p>1. เป็นภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ ตาม กฎ กระทรวง แบ่ง ส่วน ราชการ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2551 (ข้อ 4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสร้างเครือข่ายป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย และข้อ 5 สร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมของประชาชนในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)</p> <p>2. เป็นนโยบายของกรมฯ ในการเสริมสร้าง ศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย โดยให้ชุมชน/หมู่บ้าน ในพื้นที่ เสี่ยงภัยมีการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชน เป็นฐาน สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในเบื้องต้นก่อนที่ความช่วยเหลือจากภายนอก จะเข้าไปถึง</p>

2. การวิเคราะห์และจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญ

กระบวนการที่สร้างคุณค่า	ข้อกำหนดที่สำคัญ	วิธีการจัดทำข้อกำหนด
<p>การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (CBDRM)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินการในชุมชน/หมู่บ้าน เสี่ยงภัยตามบัญชีพื้นที่เสี่ยงภัยของจังหวัด/กรมฯ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. ฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรมาตรฐาน 3. การฝึกอบรมต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรมในการร่วมระดมความคิดเห็น ร่วมกันจัดตั้งองค์กรชุมชน ร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไข และร่วมกันจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย 2. มีการชี้แจงวิธีการดำเนินงาน เช่น จัดให้มีการประชุมชี้แจง จัดทำหนังสือสั่งการ 3. จัดทำหลักสูตรมาตรฐาน 4. มีการฝึกอบรมวิทยากรการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ของกรมฯ และวิทยากร CBDRM ประจำจังหวัดที่มาจากหน่วยงานอื่น

3.การนำปัจจัยต่าง ๆ มาประกอบการออกแบบกระบวนการสร้างคุณค่า
กระบวนการ เสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
(CBDRM)

ปัจจัยด้าน	วิธีการ
1. องค์ความรู้ของส่วนราชการและ เทคโนโลยีใหม่	1. ฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยประเภทต่าง ๆ (อยู่ใน Website ของกรมฯ) 2. ฐานข้อมูล CBDRM ที่กรมฯ ได้ดำเนินการ ไปแล้ว (อยู่ใน Website ของกรมฯ) 3. นำหนังสือคู่มือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเผยแพร่ทาง Website ของกรมฯ
2. ความต้องการของผู้รับบริการและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	<u>ผู้รับบริการ</u> คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน/ หมู่บ้าน ในพื้นที่เสี่ยงภัย มีความตระหนักถึงภัยใน พื้นที่และมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับ ภัยพิบัติ <u>ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย</u> คือ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการรับมือ กับภัยพิบัติ
3. ขั้นตอน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ผลผลิตภาพ การควบคุมค่าใช้จ่าย ปัจจัย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล	สอบถามข้อมูล/ความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ ในระดับจังหวัด
4. เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ	1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน/หมู่บ้าน ในพื้นที่ เสี่ยงภัย มีศักยภาพในการจัดการภัยพิบัติใน เบื้องต้น ได้ด้วยตนเอง 2. ชุมชน/หมู่บ้าน ในพื้นที่เสี่ยงภัย มีความ ปลอดภัย มากขึ้น และความสูญเสียลดลง

4. ตัวชี้วัดที่ใช้ในการควบคุมและปรับปรุงกระบวนการ
และวิธีการนำกระบวนการไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล

รายชื่อกระบวนการ ที่สร้างคุณค่า	ข้อกำหนดที่สำคัญ	ตัวชี้วัดที่ใช้ในการ ควบคุมและ ปรับปรุง กระบวนการ	วิธีการนำ กระบวนการไป ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุ
การเสริมสร้าง ศักยภาพชุมชนด้าน การป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย (CBDRM)	<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินการใน ชุมชน/หมู่บ้าน เสี่ยงภัยตามบัญชี พื้นที่เสี่ยงภัยของ จังหวัด/กรมฯ/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฝึกอบรมโดยใช้ หลักสูตรมาตรฐาน การฝึกอบรมต้อง ใช้กระบวนการมีส่วน ร่วมของผู้เข้าอบรม ในการร่วมระดม ความคิดเห็น ร่วมกัน จัดตั้งองค์กรชุมชน ร่วมกันกำหนดแนว ทางแก้ไข และ ร่วมกันจัดทำแผน ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยของ ชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินการ ฝึกอบรมในพื้นที่ เสี่ยงภัยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 มีหลักสูตร มาตรฐาน ภายหลังการ ฝึกอบรมชุมชนมีการ จัดทำแผนป้องกัน และบรรเทาสาธารณ ภัยของชุมชน/ หมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 	ดำเนินการฝึกอบรม ให้แก่ประชาชน ในหมู่บ้านเสี่ยงภัย ให้มีความรู้เกี่ยวกับ สภาพภัยในพื้นที่และ การเตรียมพร้อม รับภัยตามหลักการ จัดการภัยพิบัติโดย อาศัยชุมชนเป็นฐาน

5. การวิเคราะห์การลดค่าใช้จ่ายและป้องกันข้อผิดพลาด

รายชื่อกระบวนการ ที่สร้างคุณค่า	วิธีการลดค่าใช้จ่าย	วิธีป้องกันไม่ให้เกิด ข้อผิดพลาด
การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน ด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย (CBDRM)	โอนเงินงบประมาณให้ จังหวัดเป็นรายกิจกรรม หากจังหวัดได้ไม่ส่งแผน ติดตามการดำเนินงาน ภายหลังฝึกอบรมให้กรมฯ ทราบ ก็จะไม่มีการโอนเงิน งบประมาณในส่วนของการ ติดตามผลไปให้จังหวัด	จัดทำแบบฟอร์มการรายงาน ผลการดำเนินงานในขั้นตอน ต่างๆ เพื่อใช้เป็นมาตรฐาน การรายงานของจังหวัด

6. วิธีการปรับปรุงกระบวนการที่สร้างคุณค่า

กระบวนการที่สร้างคุณค่า	วิธีการปรับปรุงกระบวนการ	ความถี่ในการทบทวน	ผลการปรับปรุง	วิธีการเผยแพร่
การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (CBDRM)	<ol style="list-style-type: none"> ประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามผู้รับบริการปีที่ผ่านมา สอบถามข้อมูล/ความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัด แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อพิจารณาปรับปรุงกระบวนการ 	ปีละ 1 ครั้ง	ลดขั้นตอนลงจาก 15 ขั้นตอน 170 วัน เหลือ 13 ขั้นตอน 159 วัน	<ol style="list-style-type: none"> ลงใน Website ของ กรมฯ จัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ บริเวณ อาคาร 1 2 และ 3 เผยแพร่ใน รายงานเสี่ยง ตามสายของ กรมฯ